en pax-bok

50,-

Lill-Ann Chepstow-Lusty og Inger Bentzrud

NORGE – HELT TEXAS

DEADWOOD CITY, BUSKERUD

"It was once in the saddle/
I used to go dashing/
It was once in the saddle/
I used to go gay/
First to the dram house/
And then to the card house/
Got shot in the breast and/
I'm dying today"

(The streets of Laredo - Trad.)

Deadwood City

Pow! Pow! Kruttrøyken river i nesa. Horene hviner. Hestene steiler. Begravelsesagenten er på plass mens dødskrampene ennå rykker i revolvermennenes kropper. Hovedgata i Deadwood City har igjen vært åstedet for en kamp på liv og død. Sheriff Wild Bill Hickok senker sin Peacemaker Colt. Lov og orden er gjenopprettet. Byen gjenopptar sine gjøremål i hektisk tempo. Begravelsesagenten tar mål av likene, i tilfelle noen skulle overskride standard kistestørrelse. Gledespikene i saloonen retter på strømpebåndene. Ungene titter fram fra mors trygge skjørter og gnåler: – Får jeg en Solo nå, eller?

Dette er Deadwood City, Buskerud, 1991. Ikke Deadwood City, South Dakota, 1876. Showet er over. De triggerhappy banditтene reiser seg fra søla, tørker mel (ypperlig som kruttrøyk) fra frakkene og tusler bort til leiren av campingvogner. De diskuterer dagens forestilling. Holdt den? For medlemmene av Rebel Western Club er westernshowet mer enn en hobby. Det er i ferd med å utvikle seg til "blodig" alvor.

På en nedlagt idrettsplass ved Krødernbanen i bygda Kløftefoss har de 60 medlemmene i Rebel Western Club bygd en kopi av den amerikanske gullgraverbyen Deadwood City, komplett med bank, saloon, begravelsesbyrå, sheriff-kontor, fengsel og staller. Selv bor de i campingvogner et steinkast fra hovedgata. Fra april til september arter stedet seg som en tradisjonell nybyggerkoloni. Her bor bestefedre på 79 og babyer på fire måneder. Mor har medbrakte potteplanter, far har satt opp plankegjerde rundt campingvogna. "Bob's ranch" står det, vakkert utskåret i tre, på en av portene.

Til venstre: Rebel Western Club forbereder togran på Krødernbanen. Vikersund 1989.

Helge Johansen fra Drammen var en av initiativtakerne til Rebel Western Club. Krødernbanen 1989.

Dalton City ved Krødernbanen. 1989.

Rebel Western Club ble startet i 1985–86 av fire entusiaster som brøt ut fra en annen westernklubb. Utbryterne var mer interessert i historie, kultur og tradisjoner enn de ytre Hollywood-effektene fra Ville Vesten. For å illustrere hvor de plasserer seg på smaks-skalaen nevner de "Danser med ulver" og "Lonesome Dove" som mer passende westernfilmer enn de utallige John Wayne-eposene.

Hvert år møttes de med familie, venner og andre entusiaster for å iscenesette "autentiske" togran på Krødernbanen. Det ble knallende suksess; til slutt ble publikumstilstrømningen så stor at de "ekte" cowboyene nesten ble fortrengt. I 1991 kom ideen om å bygge Deadwood City, og samme sommer var de første ukentlige showene i gang. Watch out, dette kan bli Disneyland med kulehull!

Ivar Gjeldokk (40) alias sheriff Wild Bill Hickok:

– Jeg er lastebilsjåfør, ikke trailersjåfør, truckdriver eller landeveiscowboy. Men når jeg er i Deadwood City er jeg US Marshal, Justice of the Peace. Det var en rolle jeg tok da vi begynte, den passer min personlighet. Ingen kan i dag ta fra meg sheriff-stjernen uten videre.

Jeg er oppriktig interessert i måten man levde på i Ville Vesten for mer enn hundre år siden. Brøt du loven der, ble du skutt eller hengt umiddelbart. Her i Norge har vi altfor mange unødvendige lover og regler. Hvis du blir tatt for noe, går det tre år før du får straff. Hva slags moral gir det? Det er viktig å få fram det sosiale aspektet ved western-kulturen. Det eksisterte både kvinner, barn og respektable borgere på den tiden også. Når vi bruker sørstatsflagget – eller rebel-flagget – som symbol, betyr det ikke at vi støtter ideene om slaveri. Det handler mer om et stille opprør mot lover og regler, mot samfunnets pyntelige behandling av folk som ikke burde hatt livets rett.

Jeg er for frihet under ansvar. I Ville Vesten var det slik at det var greit nok å ta kjerringa fra en kar. Men tok du hesten hans, ble du skutt. Det handler rett og slett om at man ikke skal stjele livsgrunnlaget fra folk. Vil du ikke jobbe, fortjener du heller ikke mat. Det er blitt altfor enkelt i Norge i dag.

Nei, jeg er ikke interessert i politikk. Aggressiv? Kanskje, men her i Western Rebel Club og i Deadwood City kan vi få utløp for masse aggresjon på en harmløs måte. Vi er strenge med å oppta nye medlemmer; de må være enige i våre målsettinger.

Vi må operere med strenge alkoholregler, fordi vi har våpen her. Alt er for øvrig klarert med myndighetene, i showene bruker vi mest teater-sprengstoff. Kanskje blir vi litt hollywoodisert – noe vi må tillate for publikums skyld – men vi er nøye med å holde på det som er historisk autentisk. Min frynsejakke er for eksempel sydd av en indianer, og frynsene var opprinnelig ikke til pynt. De hadde funksjon som "redskaper" når man måtte binde fast noe. De høye støvlene var til for å beskytte seg mot buskaset. Dette er ikke lek. Kanskje en hobby – helt til jeg tar av meg ringer, klokke og ifører meg cowboyutstyret. Da blir det alvor. Det er OK å få det av seg når sesongen er slutt. Men når det nærmer seg våren, blir det helt sirkus igjen.

Helge Johansen (50) alias begravelsesagenten:

– Jeg er arbeidsledig for øyeblikket, derfor passer det fint å bruke energien sin på praktisk jobbing i Deadwood City. Jeg har med meg frue, datter, svigersønn, to barnebarn og hund. I helgene kommer min gamle far på besøk, han er 79 år og storkoser seg her.

Jeg er blant dem som har holdt på lengst i Rebel Western Club. Det sprang ut fra en country & western-klubb i Drammen. I 1982 dro kona og jeg på besøk til High Chaparral, en skikkelig western-by i Sverige. Der var det både cowboyer og indianere og et miljø preget av intimitet og varme. Nå er vi i ferd med å skape noe tilsvarende på norsk grunn. Kona og jeg flytter campingvogna hit midt i mai, og blir her til høsten kommer.

Cowboyinteressen ligger latent i alle gutter, tror jeg. I hvert fall har jeg hatt den siden jeg lå på golvet på kinoen og så på Hopalong Cassidy. Deretter fulgte en rolig mellomperiode da interessen dreide seg om damer. Så blir man hekta igjen.

Kanskje er det en dyr hobby? Våpnene er jo autentiske antikviteter. Men klærne er "second hand", kjøpt på Frelsesarmeens Elevator-utsalg. Vi legger jo vekt på ikke å være glorete Hollywood-cowboys. I Ville Vesten var de litt loslitte.

Per Carlsson, "pelsjeger" fra Göteborg:

– Det svenske westernmiljøet har sitt sentrum i High Chaparral, men har forgrenet seg i mange spesialiteter. Vi har svenske indianerklubber, og selv er jeg med i Harry McPhee Canoe Club som har ca. 70 medlemmer over hele Sverige. Vi har spesialisert oss på "trapper"-kulturen, altså pelsjegerepoken som varte fra 1830 til 1870 i Canada og USA.

Hjorteskinnsdrakten har jeg sydd selv, inspirert av Davy Crockett. Så bygger vi kanoer i tre, etter bilder i gamle bøker. Det som driver oss er vel naturromantikken, antar jeg. Den lille elven, den grønne rydningen i skogen og samlingen rundt bålet.

Action i Deadwood City.

Freden er gjenopprettet.

Kvinner og barn i Rebel Western Club. Vikersund 1989.

Cowboy med alle ferdigheter før fylte to år, og hans mamma Liv Anita Leithe fra Rebel Western Club. Krødernbanen 1989.

Den svenske "pelsjegeren" Per Carlsson ønskes velkommen til Deadwood City av byens norske "sheriff" Ivar Gjeldokk. Kløftefoss 1991.

Fredelig sameksistens. Sioux Indian Club fra Sverige besøker Rebel Western Club i Norge. Vikersund 1989.

Stø hånd på skytern før to-årsalderen. Mini-cowboy fra Rebel Western Club. Vikersund 1989.

Barn fra Rebel Western Club leker under sørstats-flagget. Vikersund 1989.

Dette er en bok om Norge, slik det også er. Her er det ville livet, de fengende rytmene, de store drømmene. Her er folk som kan leke seg - og folk som kan kle seg: de spisse støvlene, de store beltespennene, jakka med de lange frynsene, den bredbremmede hatten.

Teddy Nelson, Ottar "Big Hand" Johansen, Cowboy-Laila og Sputnik er med. Sammen med de lokale cowboyene fra Nord-Eggedal, Bodø og Nesodden; Norge rundt.

Fotografen Lill-Ann Chepstow-Lusty har fulgt det norske cowboy-folket i flere år, og latt seg begeistre og fascinere. Kameraet hennes fanger drømmer, håp og ren fandenivoldskhet.

Journalisten Inger Bentzrud har skrevet teksten. Hun lar cowboyene få ordet, men tar også et skritt tilbake og myser: Cowboylivet i Norge er ikke bare uskyld.

pax

ISBN 82-530-1556-9

9 788253 015569

Lucy Lee og Arnie Norse